

1. Ki a Csillagászat?

A fizikatanulási folyamatban az alapvető tanulmányok után a Csillagászat témakörrel találkozunk, mely talán a legsztétikusabb részdiszciplína a Fizikában. Ez a témakör váltja ki a legtöbb érdeklődést a Fizika iránt alapvető affinitást nem tápláló diákoknál. Sok humán alkotás is táplálkozik a Csillagok világából; gondoljunk csak bizonyos lírai művekre

A csillagászat és asztronómia kifejezés az ógörög $\alpha\sigma\tau\rho\nu\nu\omicron\mu\iota\alpha$ (asztronómia) szóból származik, amely az $\alpha\sigma\tau\rho\nu\nu$ (asztron) és $\nu\omicron\mu\omicron\varsigma$ (nomosz) szavak összetétele; jelentése: a „csillagok törvénye”, vagy a „csillagok kultúrája”, esetleg egyszerűen „az égitestek csoportja” (illetve annak vizsgálata). Az asztron jelentése lokálisan „csillag, csillagkép”, illetve elvont értelemben vett „égitest”.

A csillagászat az emberiség egyik legrégebbi tudományága. A Földön kívüli jelenségek megfigyelésével és magyarázatával foglalkozó természettudományi részdiszciplína. Az asztrofizika a Fizika azon ága, amely a fizikát alkalmazza a csillagászati megfigyelések magyarázatában.

A csillagászat és az asztronómia nem azonosak, de a köznyelvben sokszor egymás szinonimájaként használják a két kifejezést; s a legtöbb esetben nem lehet elkülöníteni egymástól vizsgálataik tárgyát.

A csillagászat egyike azon kevés diszciplínának, ahol az amatőrök még mindig aktív szerepet játszanak a tudományos életben, különösen a rövid ideig tartó jelenségekhez kapcsolódó felfedezések és megfigyelések terén.

Az asztronómiát nem szabad összekeverni az asztrológiával, mely horoszkópok alapján igyekszik megjósolni emberek jövőjét. Ez nem tekinthető diszciplínának: az asztronómia a ma elfogadott természettudományos vizsgálati módszereket és aspektust alkalmazza, ezzel szemben az asztrológia egyfajta kulturális hagyomány talaján áll.

A csillagászati tanulmányok során felmerülnek olyan további elementáris, fundamentális kérdések és fogalmak, melyeket feltétlenül tisztázni kell ahhoz, hogy megtárgyalgassuk a csillagászat tanulása során felmerülő fő témaköröket; ilyenek:

• geocentrikus világkép	• üstökös, meteor, meterorit	• csillagrendszer, galaxis
• heliocentrikus világkép	• műhold	• Tejút
• távcső és típusai	• fotoszféra	• kettőscsillag
• binokulár	• gravitációs erőtvény	• változócsillag, pulzár
• obszervatórium	• *gravitációs hullám	• világegyetem tágulása
• napfogyatkozás	• * kozmikus sugárz.	• fekete lyuk
• holdfogyatkozás	• fénysebesség	• sötét anyag
• * epiciklus	• színekép, színekép-elemzés	• Hubble-űrtávcső
• árapály	• * foton,	• magnitúdó
• napfolt, napszél	• *EM sugárzás	• perturbáció
• hélium, hidrogén, deutérium		

További érdekes kérdések:

- Hogyan alkalmazható a (tudományos) csillagászat a mindennapokban?
- Hogyan alkalmazták a csillagászati megfigyeléseket a történelem korábbi korszakaiban?
- Hogyan alkalmazható a csillagászat más fizikai részdiszciplínákban?
- Hogyan alkalmazható a csillagászat más tudományokban?
- Hogyan alkalmazható a csillagászat pl. a művészetekben?
- Milyen ágazatai vannak a csillagászat részdiszciplínának? Mik ezen ágazatok fő vizsgálati területei a részdiszciplínán belül? Milyen speciális (matematikai, megfigyelési, stb.) módszereket használnak ezek az ágazatok?
- * Általánosan megfogalmazva mi a különbség ?
- ** Milyen matematikai objektumokat használunk a csillagászatban az egzakt leírás jelrendszereként?

Feladat:

- Csoportmunkában válaszoljatok adjátok meg a fenti fogalmakat és válaszoljatok fenti kérdésekre!
- Készítsetek fogalomtérképeket ábrákkal, rajzokkal!
- Készítsetek interaktív bemutatót, melyhez bármilyen eszközt, kísérletet használhattok. Gondolkodjatok kreatívan!